

Save the Children

QUANT MESURA LA INFÀNCIA A CATALUNYA?

Març 2024

savethechildren.cat

4	<i>Què és?</i>
4	<i>Per a què serveix?</i>
6	<i>Pobresa infantil</i>
16	<i>Habitatge</i>
20	<i>El cost de la criança a catalunya</i>
26	<i>Propostes per reduir la pobresa infantil</i>
29	<i>Violència</i>
40	<i>Propostes per reduir la violència contra els infants</i>

Coordinació i autoria de la publicació:

Ona Lorda
Mireia Recasens
Emilie Rivas

Edita:

Save the Children

Què és?

Des de Save the Children creiem que es pot mesurar l'evolució d'una societat calculant la inversió que dedica a la infància. De fet, la infància és el baròmetre perfecte per avaluar la capacitat dels governs d'apostar pel bé comú. **QUANT MESURA LA INFÀNCIA A CATALUNYA?** és una anàlisi de dades i indicadors amb informació sobre el grau de compliment dels drets dels infants recollits a la Convenció sobre els Drets de l'Infant. Es tracta d'un seguiment anual de dues dimensions —la pobresa i la violència— que afecten la vida dels infants a casa nostra.

Per a què serveix?

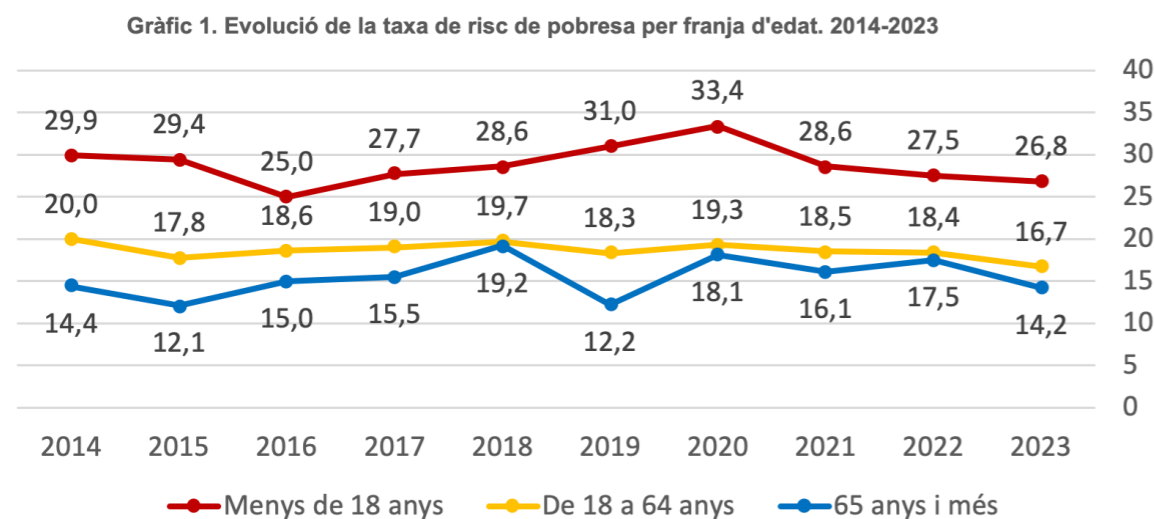
- » Conté dades estadístiques i informació extreta de fonts oficials.
- » Es tracta d'un seguiment anual sobre la pobresa infantil i la violència contra els infants.
- » És una eina de treball d'ús senzill per reflexionar i debatre.

Pobresa infantil

La infància és el grup d'edat més pobre

La taxa de nens i nenes que el 2023 viu en situació de pobresa a Catalunya se situa en el 26,8 %, enfront del 18 % de la població general (gràfic 1). Això implica que gairebé 1 de cada 4 infants subsisteixen amb menys dels recursos necessaris per viure amb dignitat.

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Idescat. Enquesta de condicions de vida (2023): taxa i població en risc de pobresa per sexe i edat.

Tot i que l'evolució de la taxa de pobresa infantil a casa nostra mostra que les xifres han decregut un 2,5 % respecte del 2022, el 2023 a Catalunya encara hi havia 363.900 infants sota el llindar de la pobresa.

La infància és, amb diferència, la població que pateix més exclusió social. La seva taxa de pobresa és la més elevada, un 26,8 % enfront de 16,7 % per a la població entre 18 i 64 anys, i un 14,2 % per als majors de 65 anys. És a dir, la taxa de pobresa de la infància (0-18 anys) és un 60 % superior a la del grup adult (18-64 anys).

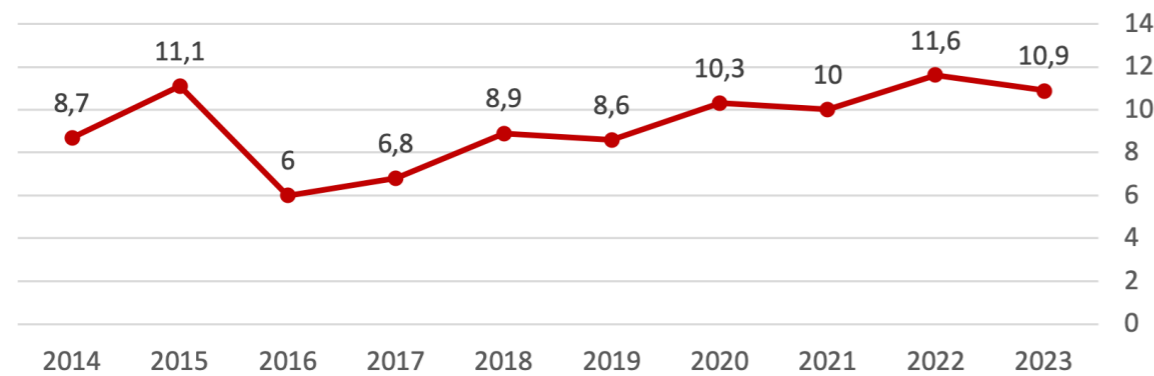
Les dades de la infància en situació de privació material severa són molt preocupants. Tot i que ha disminuït una mica l'any 2023, l'augment en els darrers anys de la proporció d'infants menors de 16 anys que pateixen aquesta situació converteix la taxa actual en una de les més altes en els últims 10 anys: aquesta xifra ha passat d'un 8,7 % el 2014 a un 10,9 % el 2023 (gràfic 2); ha augmentat 2,2 punts en nou anys, encara que ha disminuït 0,7 punts en l'últim any.

La privació material severa és la proporció de població que viu en llars caracteritzades per, almenys, quatre conceptes dels nou següents, segons l'Institut Nacional d'Estadística:

- » No es pot permetre anar de vacances almenys una setmana a l'any.
- » No es pot permetre un àpat de carn, pollastre o peix almenys cada dos dies.
- » No es pot permetre mantenir l'habitatge a una temperatura adequada.
- » No té capacitat per fer front a despeses imprevistes (de 650 euros).
- » Ha tingut retards en el pagament de despeses relacionades amb l'habitatge principal (hipoteca o lloguer, rebuts de gas, comunitat, etc.) o en compres a terminis en els últims dotze mesos.
- » No es pot permetre disposar d'un cotxe.
- » No es pot permetre disposar de telèfon.
- » No es pot permetre disposar de televisió.
- » No es pot permetre disposar de rentadora.

La taxa més alta (11,6 %) es registra el 2022, amb 140.000 infants en situació de privació material severa, enfront dels 123.000 del 2021 i 131.500 del 2023.

Gràfic 2. Taxa (%) d'infància (0-16) vivint en privació material severa. 2014-2023

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Idescat. Enquesta de condicions de vida (2023): població amb privació material severa per sexe i edat.

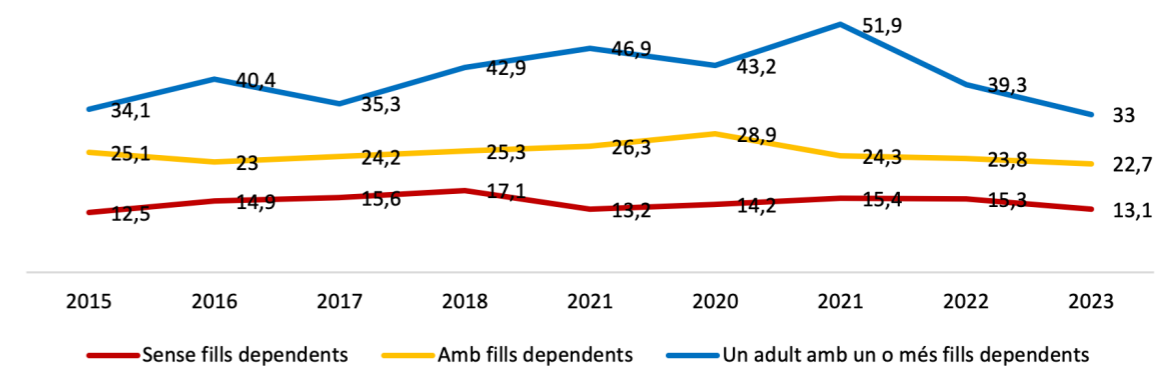
Sense compromís polític i més inversió, la majoria d'aquests infants seguirà en situació de pobresa en l'edat adulta i això afectarà els seus fills. Per tant, si no s'asseguren els drets de la infància d'avui, no se sembraran les bases per a una societat més justa. Un estudi publicat el 2023 sobre la transmissió intergeneracional de la pobresa evidencia que la pobresa es cronifica, i passa de generació a generació.¹ Les dades d'aquest informe indiquen que el risc de pobresa dels adults criats en llars amb una situació econòmica dolenta o molt dolenta se situava gairebé al 35 % i al 60 % el d'infants amb avis que van criar els seus fills sota aquestes situacions econòmiques. Segons l'origen dels progenitors, el risc de pobresa de les persones amb pares migrants està al voltant del 40 % i el dels infants d'avis d'origen migrant se situa gairebé al 53 %.

1 S. AYLLÓN; P. BRUGAROLAS; S. LADO (2023), La transmisión intergeneracional de la pobreza y la desigualdad de oportunidades en España. Girona: Universitat de Girona.

Tenir fills és un factor de pobresa

D'altra banda, la taxa de pobresa varia segons la composició de llars. Les famílies monoparentals tenen la taxa més alta, un 33 %, seguida per la de la resta de famílies amb fills a càrrec, amb una taxa del 22,7 %, enfront del 13,1 % de taxa de pobresa de les llars sense fills. Les llars amb fills continuen sent les més pobres.

Gràfic 3. Evolució de la taxa (%) de població en risc de pobresa per composició de la llar. 2015-2023.

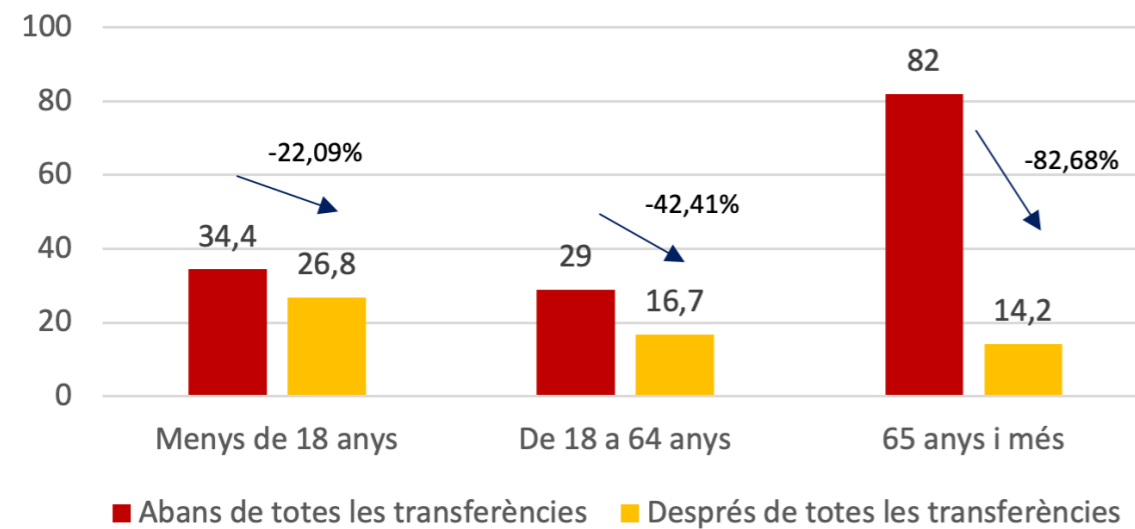
Font: elaboració pròpia amb dades de l'Idescat. Enquesta de condicions de vida (2023): població en risc de pobresa per composició de la llar.

L'any 2023 un 33 % de les llars monoparentals es trobaven per sota del llindar de pobresa, situació que va millorar respecte de l'any anterior, que era del 39,3 %. També va millorar lleugerament a la resta de llars.

En termes absoluts, va disminuir també la xifra de població en risc de pobresa del total de llars, passant d' 1.503.000 (2022) a 1.380.700 (2023).

El fet que les famílies amb fills s'estiguin empobrint més no és una situació normal. A Catalunya, es tracta d'un fet totalment atípic vinculat directament a la ineficàcia de les polítiques públiques destinades a mitigar la pobresa. Tot i que aquestes polítiques van aconseguir reduir la pobresa (vegeu la reducció de la taxa de pobresa després de les transferències) en el grup d'adults (18-64) en un 42,41 % i en el grup de més de 65 anys en un 82,68 % el 2023, la reducció de la taxa de pobresa en la infància és només del 22,09 % (gràfic 4).

Gràfic 4. Taxa de risc de pobresa abans i després de les transferències. 2023

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Idescat. Enquesta de condicions de vida (2023): taxa de risc de pobresa abans i després de les transferències socials per sexe i edat.

2 MINISTERIO DE DERECHOS SOCIALES Y AGENDA 2030 (2022), «Plan operativo 2022 de desarrollo de la estrategia nacional de prevención y lucha contra la pobreza y la exclusión social». Disponible a: https://www.md-socialesa2030.gob.es/derechos-sociales/inclusion/contenido-actual-web/PO_2022.pdf.

3 SAVE THE CHILDREN; ESADE (2023), «Todo lo que debes saber de PISA 2022 sobre equidad». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2023-12/PISA22Equidad_EsadeEcPolSavetheChildren.pdf.

4 IDESCAT (2023), «Indicadors de la Unió Europea - Demografia - Societat - Educació - Abandonament prematur dels estudis».

La pobresa i el seu efecte en la trajectòria educativa

La pobresa viscuda a la infància afecta la trajectòria educativa i, en conseqüència, el desenvolupament laboral. Hi ha una relació inversa entre el risc de pobresa i el nivell educatiu: com més nivell educatiu assoleix una persona, menor és el risc que té de patir pobresa. El 2021, el risc de pobresa o exclusió social de les persones amb educació primària o inferior va ser del 38,4 %; és a dir, 11,2 punts percentuals més que el de les persones que havien conclòs la segona etapa de l'educació secundària (27,2 %) i 23,5 punts més que les que tenien educació superior (14,9 %)².

La nostra anàlisi sobre les proves PISA del 2022 mostra que el nivell socioeconòmic té molt a veure amb la diferència en el rendiment acadèmic de l'alumnat. Catalunya és, juntament amb Madrid, el territori amb una segregació escolar més alta per nivell socioeconòmic. Els alumnes més vulnerables obtenen pitjors resultats en les proves i les diferències respecte dels que tenen un nivell socioeconòmic més alt van en augment. La vulnerabilitat més alta s'identifica en l'alumnat d'origen migrant, amb una bretxa alarmant en els resultats —fins a 42,6 punts menys.³

A més, com a context, la taxa d'abandonament escolar prematur del conjunt de la població jove a Catalunya es va elevar fins al 16,9 % el 2022, el que significa que està molt per sobre de la mitjana europea (9,6 %) i de l'espanyola (13,9 %)⁴.

“La vulnerabilitat més alta s’identifica en l’alumnat d’origen migrant”

La renda garantida de ciutadania no té un enfocament d'infància

- » El 31 de juliol del 2023 hi havia 166.000 expedients i 163.000 beneficiaris de les prestacions de la renda garantida de ciutadania (RGC) i els seus complements.⁵
- » Cal destacar, però, que la cobertura de l'RGC és baixa si es té en compte la xifra d'infants que es troben en situació de pobresa. Només el 25,3 % dels infants en situació de pobresa severa són beneficiaris de la prestació, l'10,7 % si prenem com a referència els infants en situació de risc de pobresa. Si considerem el nombre de beneficiaris menors d'edat de la renda garantida de ciutadania (RGC) –37.954 a Catalunya l'any 2023– com a mínim una quarta part– no són beneficiaris ni de l'IMV ni de l'RGC. Això fa palesa la limitació d'aquest mecanisme per combatre la pobresa infantil.⁶
- » El complement de 100 euros per membre adicional de l'RGC no ha estat dissenyat especialment per als infants, la qual cosa explica per què aquest mecanisme no ha estat eficient per reduir les situacions de pobresa de les famílies amb fills a càrrec.⁷

Sistema català de protecció social a la infància

- » No existeix un sistema de protecció social per a la infància per se. Hi ha un entramat de prestacions amb recursos escassos i un accés molt condicionat que no permet a les famílies fer front a les despeses. Això apunta a la baixa capacitat redistributiva del suport públic a la infància de Catalunya.
- » És imprescindible, però molt ineficient.
- » Hi prevalen les prestacions de tipus contributiu aplicades a la declaració de la renda dels pares i mares, amb poc impacte en les famílies que es troben en una situació pitjor, on es registra menys intensitat laboral. Aquest sistema gairebé universal de beneficis fiscals per a les famílies amb fills exclou les que tenen una renda més baixa i beneficia, encara més, les que tenen una renda més elevada; per tant, tendeix a la regressió.
- » L'aprovació de l'IMV suposa una millora substancial de la quantia de suport a les famílies en situació de pobresa severa, però ha fet que desaparegui l'únic ajut a la criança no contributiu arreu de l'Estat, fet que ha situat Espanya en una situació d'excepcionalitat dins la UE, ja que basa el seu model de suport a les famílies amb infants i adolescents en els beneficis fiscals i els sistemes ordinaris de garantia d'ingressos.
- » A Catalunya, l'única prestació per fill a càrrec que existia es va eliminar el 2011, i des de llavors no hi ha un ajut específic per a la criança.

LA POBRESA ES TRANSMET DE MANERA ACUMULATIVA: EL 35 % DELS INFANTS QUE VIUEN EN SITUACIÓ DE POBRESA I EL 60 % DELS SEUS FILLS SERAN ADULTS POBRES⁸

5 GENERALITAT DE CATALUNYA (2023), «Renda Garantida de Ciutadania. Principals dades d'implementació de la Renda Garantida de Ciutadania». Disponible a: https://dretssocials.gencat.cat/web/.content/03ambits_tematic/06pobresa_i_inclusio_social/RendaGarantidaCiutadania/destacat_home_RGC/implementacio-renda-garantida-ciutadania.pdf.

6 SÍNDIC DE GREUGES (2024), «Informe sobre els drets de l'infant». Disponible a: https://www.sindic.cat/site/unitFiles/9900/Informe%20Anual%20Infancia%202023_010224.pdf.

7 SAVE THE CHILDREN (2022), «El cost de la criança el 2022 – Catalunya». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2022-06/El_cost_de_la_crianca%202022.pdf.

8 S. AYLLÓN; P. BRUGAROLAS; S. LADO (2023), La transmisión intergeneracional de la pobreza y la desigualdad de oportunidades en España. Girona: Universitat de Girona.

Habitatge

Un habitatge digne és un dret i un factor essencial per tenir un nivell de vida adequat. Entre el 2013 i el 2022 el preu del lloguer va pujar un 50,66 % a la ciutat de Barcelona i un 43,83 % arreu de Catalunya. El preu mitjà del lloguer a la Ciutat Comtal se situa en 1.027 euros al mes, i en 780 euros al conjunt de Catalunya⁹, un cost impossible d'assumir per moltes famílies i que implica que molts infants no tenen cobert aquest dret.

Aquest augment desorbitat dels preus, unit a l'oferta reduïda d'allotjament públic i a la situació econòmica de les llars amb infants, ha esdevingut un factor d'exclusió social que afecta directament la infància i que fa que moltes d'aquestes famílies malvisquin en habitatges inadequats o en risc de desnonament.¹⁰

El cost actual de l'habitatge està molt per sobre del que poden pagar les famílies

El preu mitjà del lloguer a la ciutat de Barcelona (1.027 euros/mes) és superior a la renda mitjana de les llars que es troben al primer decil (380 euros/mes), segon decil (724 euros/mes) i tercer decil (931 euros/mes); situació en què es troba el 21 % de la població catalana. El mateix passa amb el preu mitjà del lloguer a la resta de Catalunya (780 euros/mes) per a les llars en el primer i segon decil.¹¹

Les famílies amb fills a càrrec són un dels col·lectius més afectats, especialment les llars monoparentals femenines,¹² ja que assumir els costos del lloguer suposa un esforç cada vegada més gran. En conseqüència, moltes famílies viuen en habitatges inadequats —el 16,8 % el 2021, superior a la mitjana espanyola, del 10,1 %— o en habitatges insegurs —l'11,8 %, enfront del 7,9 % de la mitjana espanyola. A més, un 20,5 % dels infants a casa nostra viuen en llars que no poden mantenir una temperatura adequada.¹³

Massa infants viuen en pisos insalubres, en situació d'amuntegament o en estructures temporals. Aquestes males condicions físiques de l'habitatge tenen una implicació sobre la seva salut mental i física i s'han relacionat amb patologies al·lèrgiques i respiratòries, ansietat i depressió.

Les xifres d'exclusió residencial en la infància són alarmants i situen Catalunya com el territori amb la xifra més elevada de desnonaments de tot l'Estat —més de 8.500 el 2022.¹⁴ Per als infants, l'experiència traumàtica d'un desnonament pot tenir implicacions sobre el seu desenvolupament, més enllà de la vulneració de drets i la situació de desemparament físic i material que implica.

9 GENERALITAT DE CATALUNYA - DEPARTAMENT DE DRETS SOCIALS - HABITATGE (2023), «Indicadors i estadístiques d'habitatge». Disponible a: https://habitatge.gencat.cat/ca/dades/indicadors_estadistiques/index.html.

10 SAVE THE CHILDREN (2023), «Aquí no s'hi pot viure». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2023-03/Save_the_Children_Aquí_no_s'hi_pot_viure.pdf.

11 INE (2023), «Indicadores de calidad de vida - Condiciones materiales de vida - Condiciones económicas - Renta media y mediana - Serie 2008-2022 por renta, deciles de renta y periodo»; INE (2023), «Encuesta de condiciones de vida - Personas por decil de renta por unidad de consumo y comunidades autónomas»; i GENERALITAT DE CATALUNYA - DEPARTAMENT DE DRETS SOCIALS - HABITATGE (2023), «Indicadors i estadístiques d'habitatge. Estadístiques de construcció i mercat immobiliari · Mercat de lloguer · Lloguers per àmbits geogràfics».

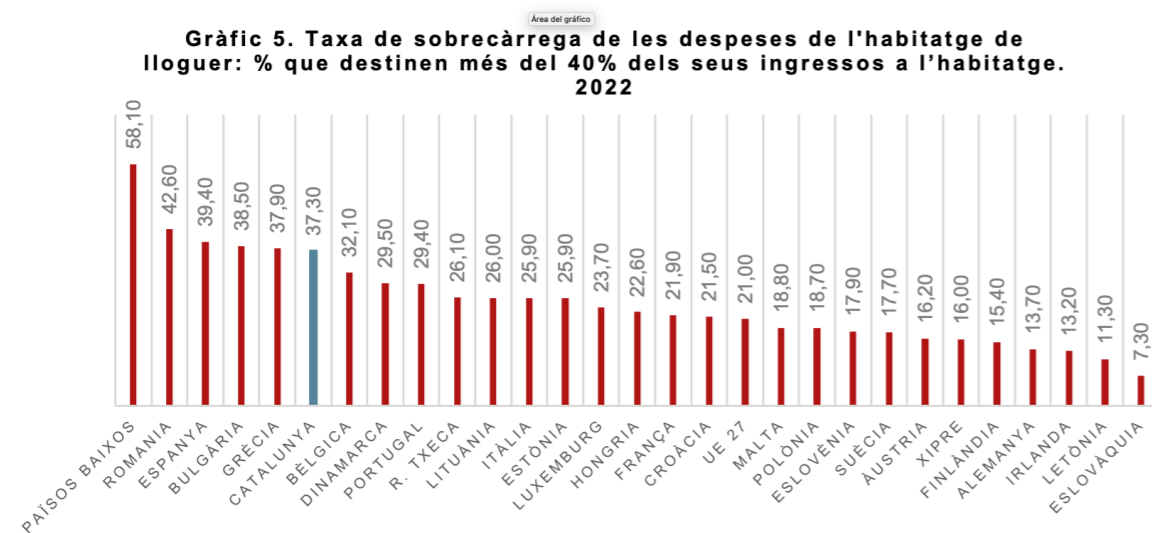
12 SAVE THE CHILDREN (2023), «Aquí no s'hi pot viure».

13 IDESCAT (2024), «Enquesta de Condicions de Vida 2023. Catalunya». Disponible a: <https://www.idescat.cat/dades/ecv/ecv2022.pdf>.

4 de cada 10 llars gasten més del 40 % dels ingressos en habitatge

La taxa de la població catalana que destina més del 40 % dels seus ingressos a pagar el lloguer de l'habitatge és la sisena més alta dels països de la Unió Europea, sobrecarrega que a Catalunya representa el 37,3 %, molt per davant de la mitjana europea, del 21 %, i que representa més de 16 punts percentuals (gràfic 5).

Gràfic 5. Taxa de sobrecàrrega de les despeses de l'habitatge de lloguer: % que destinen més del 40% dels seus ingressos a l'habitatge. 2022

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Eurostat (2023): EU-SILC survey - «Housing cost overburden rate by tenure status» i petició a mida de dades de Catalunya EU-SILC SPAIN per NUTS2.

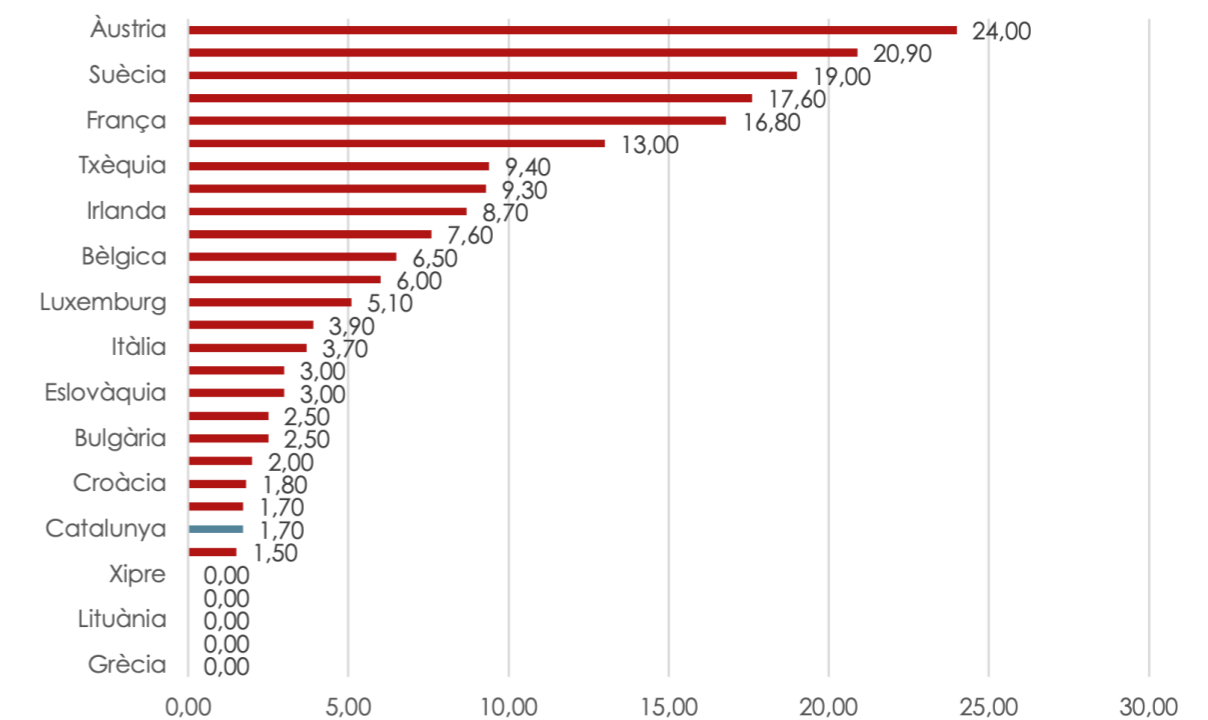

La falta de lloguer social és una anomalia en el paisatge europeu

Segons les dades del darrer any disponible (2019) de l'Observatori d'Habitatge i Sòl, el parc d'habitatge social a Espanya és del 2,5 % respecte del parc d'habitatges principals/llars, més de 6 punts percentuals per sota de la mitjana de la Unió Europea, que se situa al 9,3 %.¹⁵

A Catalunya, segons l'informe «State of housing 2021», el parc de lloguer social representa l'1,7 % del parc principal,¹⁶ la mateixa xifra que el 2019.¹⁷

Gràfic 6. Taxa d'habitatge de lloguer social a Catalunya i Europa. 2019

Font: elaboració pròpia amb dades del Boletín especial vivienda social 2020, del Ministeri de Transportes, Mobilitat i Agenda Urbana, DG d'Habitatge i Sòl (2020), i de l'informe «State of housing 2021. Catalunya i Barcelona», de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (2021).

14 SAVE THE CHILDREN (2023), «Aquí no s'hi pot viure».

15 MINISTERIO DE TRANSPORTES, MOVILIDAD Y AGENDA URBANA, DG DE VIVIENDA Y SUELO (2020), Boletín especial vivienda social 2020.

16 OBSERVATORI METROPOLITÀ DE L'HABITATGE DE BARCELONA (2021), «State of housing 2021. Catalunya i Barcelona». Disponible a: https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2022/05/State-of-housing_Catalunya-Barcelona_2021_vfinal.pdf.

17 J. BOSCH; C. DONAT (2020), «Els efectes de la pandèmia en el mercat de l'habitatge de lloguer a la metròpoli», dins La metròpoli (post)-covid. Impactes, escenaris i reptes. Anuari Metropolità de Barcelona 2020.

El cost de la criança a Catalunya

En termes econòmics, la criança d'un fill o filla suposa afrontar despeses considerables. L'arribada dels fills a la llar implica l'augment dels costos existents i l'assumpció de noves despeses que van evolucionant al llarg del seu creixement: des de la compra del bressol o els bolquers, el material escolar o el transport, fins a arribar al telèfon mòbil. Considerant que a Catalunya 378.500 infants i adolescents –això és el 27,5 % del total– es troben en risc de pobresa o d'exclusió social, assumir aquestes despeses pot suposar una gran dificultat per a moltes famílies.

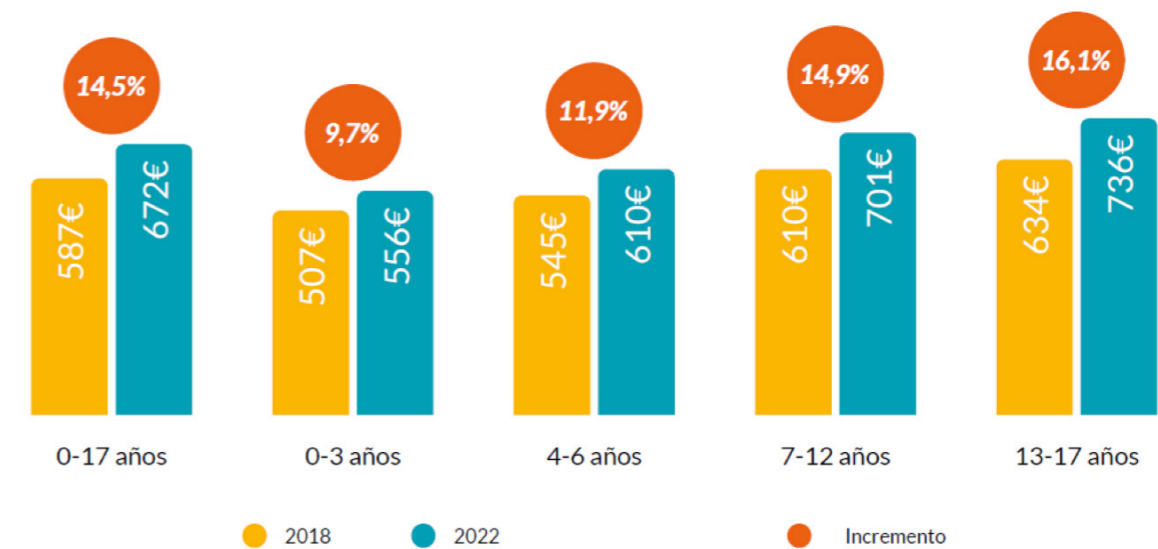
Segons el nostre últim informe, «El cost de la criança» (2022),¹⁸ Catalunya és un dels territoris de l'Estat on el cost de la criança és més elevat. L'estudi estima que, de mitjana, les famílies catalanes han d'afrontar una despesa mensual de 819 euros per a la criança dels seus fills. Aquests costos, que constitueixen una despesa elevada associada a la criança, sovint és inassumible per a moltes famílies, fet que influeix en la decisió de no tenir fills.

El cost de la criança per trams d'edat i tipus de despesa

Per a les famílies, la despesa econòmica de la criança varia al llarg dels anys, conseqüència dels canvis que es produeixen en les necessitats dels fills a mesura que creixen. Es poden identificar diferents segments segons els grups d'edat, caracteritzats per despeses similars, i que permeten observar les variacions al llarg del temps: de 0 a 3 anys, de 4 a 6, de 7 a 12, i de 13 a 17 anys.¹⁹

Gràfic 7. Cost de la criança per fill/a i mes, per trams d'edat (2018 i 2022)

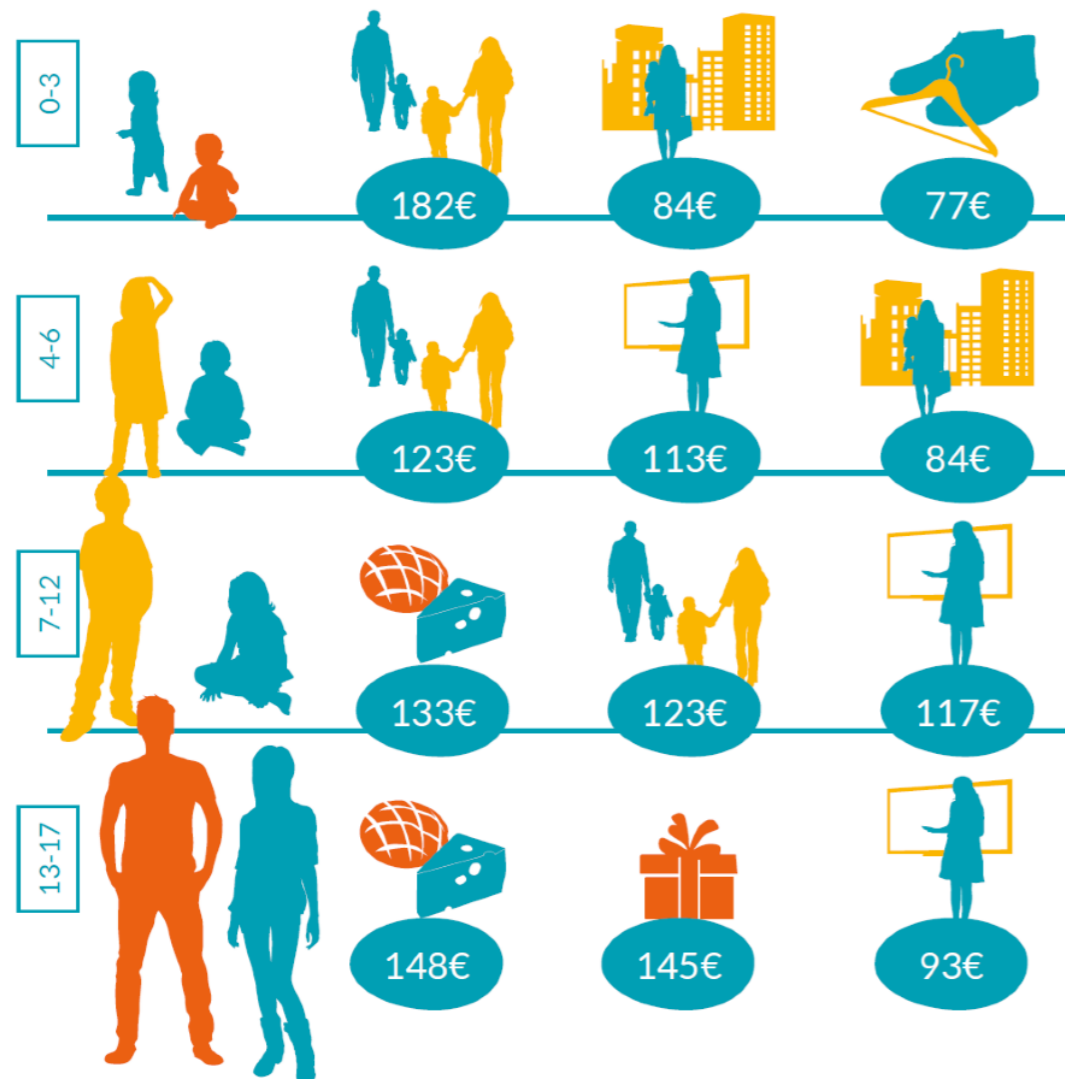
Font: Save the Children (2022): «El cost de la criança».

18 SAVE THE CHILDREN (2022), «El cost de la criança». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2022-06/El_cost_de_la_rian%C3%A7a_2022.pdf.

19 Ibídem.

S'estima que el cost mitjà de la criança es troba entre els 556 i 734 euros mensuals, i incrementa en la mesura que augmenta l'edat dels fills. Des del 2018, els costos de criança han augmentat més a les franges d'edat dels més grans. Segons els diversos tipus de despeses associades a la criança, en el grup de 0 a 3 anys la despesa més significativa és la relacionada amb la conciliació, que representa entre un 30 % i gairebé un 40 % del cost total mensual de la criança. En els rangs de 4 a 6 anys i de 7 a 12 anys, a més de la conciliació, les partides més importants són les d'educació i alimentació. Aquestes últimes, juntament amb les despeses extraordinàries, experimenten un augment considerable a partir dels 13 anys.

A continuació, es pot observar el detall de les despeses mensuals principals per cada grup d'edat:

Font: Save the Children (2022): «El cost de la criança».

Cal assenyalar, però, que el tipus de família determina la capacitat i dificultat d'afrontar les despeses associades a la criança: l'esforç no és igual si la llar està composta per un o dos adults, o un, dos o tres fills. En el cas de les llars amb un adult a càrrec, algunes partides, com la de conciliació, poden ser més elevades —es redueixen les possibilitats de coordinació entre els adults de la llar i els seus llocs de treball— i els ingressos de la llar són probablement inferiors.

L'evidència ha demostrat que la intervenció primerenca en la infància aconsegueix un retorn social significatiu, i destaca la capacitat de millorar la productivitat, augmentar la cohesió social i mantenir el nostre sistema de benestar.

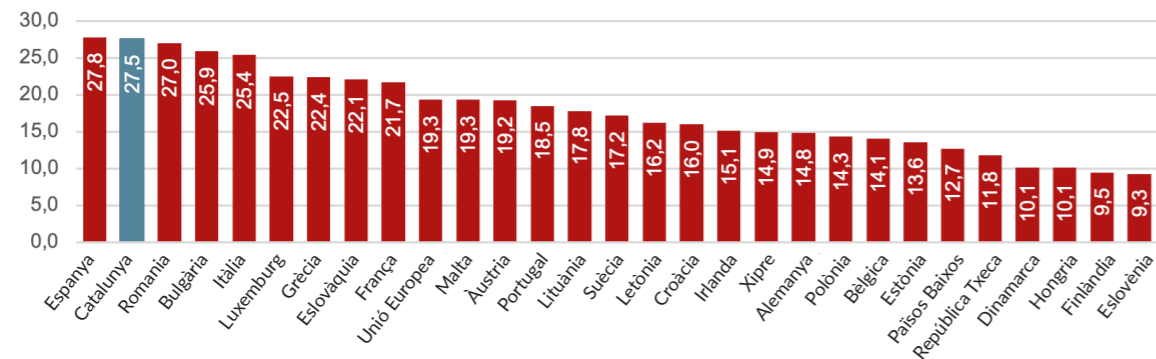

Les famílies que no arriben a final de mes

Criar un nen o nena en condicions dignes té un cost significatiu i és essencial poder assumir-lo per assegurar-ne el desenvolupament adequat. No obstant això, a Catalunya un 21 % de les famílies tenen dificultats a causa dels ingressos insuficients per cobrir les despeses relacionades amb la criança, fet que posa en risc el benestar dels infants.²⁰

És sorprenent que Catalunya, amb un PIB per càpita més alt que el d'altres territoris i una economia competitiva, tingui una taxa de pobresa infantil que se situa per sobre de tots els països de la UE, només superada per Espanya (gràfic 9).

Gràfic 9. Nens i nenes que viuen sota el llindar de pobresa a la UE. 2022

Font: elaboració pròpia amb dades de l'Eurostat (2023): At-risk-of-poverty rate by poverty threshold, age and sex - EU-SILC and ECHP surveys, i l'Idescat (2023): Enquesta de condicions de vida - taxa (%) de població en risc de pobresa per sexe i edat.

20 SAVE THE CHILDREN (2022), «El cost de la criança».

21. SÍNDIC DE GREUGES (2024), «Informe sobre els drets de l'infant».

22 Ibídem.

A Catalunya, aproximadament un terç de la població infantil es troba sota el llindar de la pobresa. Aquesta conclusió es cronifica, ja que aquesta dada és similar a la que existia abans de la crisi del 2008. Sens dubte, fan falta mesures que afrontin aquesta situació i aconseguixin millores substancials en les condicions de vida dels infants que pateixen aquesta vulnerabilitat.²¹

D'altra banda, el 44 % de l'alumnat de segon cicle d'educació infantil, i de primària i secundària obligatòria en situació de risc de pobresa no percep un ajut individual de menjador escolar, ja que aquestes ajuden només acaben cobrint totes les famílies en situació de pobresa severa. Això es deu a la manca del servei de menjador en centres públics d'educació secundària.²²

Propostes per reduir la pobresa infantil

Proposta 1: ampliar i replantejar les prestacions enfocades a la infància

- » **Implementar un complement a la criança a l'RGC per a totes aquelles famílies en situació de vulnerabilitat i augmentar el llindar d'ingressos.** L'import d'aquest complement hauria de ser d'uns 200 euros per cadascuna de les famílies amb infants, que s'incrementaria en 100 euros per cada nen o nena addicional.
- » **Avançar cap a l'automatització de l'IMV i l'RGC i d'altres prestacions.** Ser beneficiari d'alguns d'aquests programes hauria de ser motiu de concessió automàtica d'altres ajudes finalistes (menjador, beques d'extraescolars, etc.).
- » **Revocar la incompatibilitat entre la percepció de l'RGC i el treball,** així com la no-deducció de les ajudes per habitatge.
- » **Implementar finestres úniques per a la sol·licitud de totes les prestacions enfocades a la infància,** amb l'objectiu de reduir el fenomen del *non take-up* (no-percepció) per part de les famílies més vulnerables. L'acompanyament a les famílies en la sol·licitud d'ajudes també és fonamental per assegurar que reben el suport que necessiten.

Proposta 2: garantir l'accés a un habitatge digne

- » **Augmentar la despesa pública catalana** per expandir el parc públic d'habitatges —actualment en un 1,7 %— i apropar-nos al 9,3 % de la mitjana europea.
- » **Concertar la mobilització d'habitatges buits de grans tenidors,** com la Sareb, per vincular-los al parc públic d'habitatges i destinar-los al lloguer social.
- » **Prioritzar l'accés de famílies amb infants i adolescents a habitatges de lloguer social** mitjançant la implementació de criteris i reserves per a aquest col·lectiu en el sistema públic d'adjudicació d'habitatges de protecció oficial.
- » **Implementar un complement d'habitatge,** prenent com a exemple la renda basca, per als beneficiaris de la renda garantida de ciutadania (RGC).
- » **Implementar serveis de mediació i assessorament en matèria d'habitatge** als municipis i barris amb les taxes més elevades de desnonaments.
- » **Establir fórmules de bonificació del subministrament elèctric i d'accés automàtic,** amb descomptes de fins al 100 % per a famílies amb infants i adolescents.
- » **Reforçar la xarxa de punts d'assessorament energètic** als municipis més poblats per fomentar l'accés al bo social.

Proposta 3: invertir en l'educació dels infants en situació de vulnerabilitat

- » **Garantir l'accés de les famílies més vulnerables a l'educació dels 0 als 3 anys**, mitjançant la implementació de sistemes de tarifació social.
- » **Dotar els centres educatius més complexos dels recursos financers**, del professorat i de l'acompanyament adequats i d'acord amb les necessitats específiques de cadascun.
- » **Implementar programes de suport i reforç educatiu** per a tots els infants en situació vulnerable, tant durant el curs escolar com durant les vacances d'estiu.
- » **Ampliar i reforçar els equips d'orientació, psicologia i treball social** a les escoles amb l'objectiu de millorar el benestar socioemocional dels infants.
- » **Reforçar les ajudes i beques per assegurar la participació dels infants** més vulnerables en activitats extraescolars durant el curs escolar, els caps de setmana i les vacances d'estiu.

Proposta 4: prioritzar l'alimentació dels infants en risc de pobresa

- » **Revisar el llindar d'ingressos per accedir a les beques menjador**, i igualar-lo al llindar de la pobresa relativa. Assegurar que tots els infants vulnerables, incloent-hi els escolaritzats en centres concertats, puguin tenir accés a aquestes beques.
- » **Invertir en la construcció de menjadors als centres públics de secundària** per assegurar un àpat saludable al dia per als infants i adolescents en risc de pobresa.

Proposta 5: abordar la pobresa infantil amb una estratègia transversal i integral

- » **Impulsar una estratègia transversal i integral per combatre la pobresa infantil a Catalunya** que englobi totes les recomanacions mencionades anteriorment.

Violència

ELS INFANTS PATEIXEN MÉS VIOLÈNCIA QUE ELS ADULTS, ÉS MÉS OCULTA I PROVOCA SEQÜELES MÉS GREUS

La violència contra la infància comprèn tota forma de perjudici o abús físic o mental; descuit o tracte negligent; maltractament o explotació, inclosa la violència sexual, el tràfic d'infants o el treball perillós i forçós, i les pràctiques nocives, com la mutilació genital femenina i el matrimoni infantil.

La violència que pateixen els infants és una realitat molt àmplia, que afecta molts nens i nenes, però que alhora és molt poc visible. Les dades disponibles basades en estadístiques oficials representen només la punta de l'iceberg, ja que només recullen els fets denunciats o notificats.

LA VIOLÈNCIA CONTRA ELS INFANTS ES CONTINUA TOLERANT

S'ha modificat el Codi civil de Catalunya²³ per prohibir les estades i comunicacions entre els fills i el pare o la mare maltractador en els casos de violència familiar. No obstant això, el Síndic de Greuges reclama que s'elimini la referència del Codi civil que assenyala que «els progenitors poden corregir els fills en potestat d'una manera proporcionada, raonable i moderada, amb ple respecte a llur dignitat»,²⁴ ja que considera que una interpretació inadequada podria considerar acceptable l'ús d'un cert grau de violència contra els nens, amb finalitat educativa i amb uns certs límits.

²³ Llei 26/2021, de 30 de novembre, de modificació del llibre segon del Codi civil de Catalunya en relació amb la violència vicària.

²⁴ SÍNDIC DE GREUGES (2023), «Informe al Parlament 2022». Disponible a: https://www.sindic.cat/site/unitFiles/9302/Informe%20al%20Parlament_2022_cat.pdf.

Maltractament infantil en l'àmbit de la llar

El maltractament infantil en l'àmbit de la llar és tota acció o omissió no accidental exercida pels pares, mares o cuidadors principal que provoca un dany en el benestar físic, emocional i psicològic d'infants i adolescents, i que en perjudica el desenvolupament evolutiu.²⁵

1.081 MALTRACTAMENTS EN L'ÀMBIT DE LA LLAR

El 2022, a Catalunya es van registrar 1.081 casos de maltractament per violència en l'àmbit de la llar contra menors d'edat, 110 més que el 2021 (971 fets coneguts), segons dades dels Mossos d'Esquadra.²⁶

13.733 TRUCADES I 2.345 CASOS NOUS

El telèfon Infància Respon va comptabilitzar un total de 13.733 trucades al llarg del 2022, el que suposa un augment del 20,69 % respecte de l'any anterior. Es van atendre un total de 2.345 trucades, que van donar lloc a obertures de casos nous. El nombre de casos nous oberts durant el 2022 va suposar un decrement percentual del 0,80 % respecte de l'any 2021.²⁷

Violència domèstica

La violència domèstica és la que es produeix en el si de la família i que pot afectar els seus diferents membres.

INFANTS ASSASSINATS

El 2023 no hi ha hagut víctimes mortals menors d'edat a Catalunya, però sí als anys anteriors. El 2022, 2 nens van perdre la vida a causa de la violència domèstica: 1 nena i 1 nen. El 2021 hi va haver 4 víctimes mortals: 3 nenes i 1 nen. Entre 2022 i 2023 van augmentar en 30 els denúncies per violència domèstica que afecten menors d'edat, i es va passar de 1.916 denúncies el 2022 a 1.946 el 2023.²⁸

A més, les dades de 2023 (fins al setembre) indiquen que la majoria de víctimes menors d'edat de violència domèstica són nenes o noies (63,9 %).²⁹

Violència sexual

La violència sexual consisteix en la imposició per part d'un adult o d'un altre menor d'una activitat de caràcter sexual a un nen o nena aprofitant la desigualtat de poder per obtenir una satisfacció sexual. Els infants no són capaços de donar el seu consentiment ni de comprendre la situació, que és impròpia per a la seva edat i el seu desenvolupament psicosexual. Poden ser conductes més o menys violentes i que inclouen diversos comportaments i actes sexuals.

25 SAVE THE CHILDREN (2020), «Més mal em fa a mi». Disponible a: <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-06/InformemesMalemfaamiCAT.pdf>.

26 DEPARTAMENT D'INTERIOR - MOSSOS D'ESQUADRA (2022). «Balança de seguretat i activitat policial 2022».

27 GENERALITAT DE CATALUNYA - DEPARTAMENT DE DRETS SOCIALS (2022), «Memòria 2022 Infància Respon».

28 DEPARTAMENT D'INTERIOR - Dades d'atenció policial (2024). Dades sobre violència domèstica - menors

29 SÍNDIC DE GREUGES (2024), «Informe sobre els drets de l'infant»

LA VIOLÈNCIA SEXUAL COMENÇA ALS 11 ANYS

Segons l'anàlisi de sentències sobre abusos sexuals del període 2021-2022 duta a terme per Save the Children, el 50,8 % dels abusos tenen lloc entre els 10 i els 14 anys, i la mitjana d'edat a la qual comencen es troba als 11,7 anys en el cas de les nenes i noies i als 11,8 anys en el de nens i nois.³⁰

GAIREBÉ 1.600 DENÚNCIES

Les dades referents a infants i adolescents víctimes de delictes contra la llibertat sexual donen una xifra de 1.591 denúncies d'aquest tipus de delictes a Catalunya durant l'any 2023. En concret, 1.337 d'aquestes denúncies corresponen a agressions i abusos sexuals.³¹

LES DENÚNCIES NO ARRIBEN A JUDICIAL

Segons un informe de Save the Children, s'estima que, malgrat la denúncia, el 70 % del total de casos per violència sexual a Catalunya contra infants no arriba mai a judici oral per falta de proves.³²

Pel que fa als casos que arriben a judici, a la majoria de les sentències analitzades hi ha condemna —el 88,3 % dels casos. De les 56 absolucions analitzades, 38 van ser per falta de proves.³³

EL 34% DE LES VÍCTIMES, MENORS DE 18 ANYS

A Catalunya el 2023, el 34% de les víctimes de violència sexual van ser menors d'edat, fet que suposa un lleuger descens respecte a les taxes del 2022, que va ser d'un 38%.³⁴

30 Save the Children (2023), «Per una justícia a l'altura de la infància». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2023-11/Per_una_justicia_a_laltura_de_la_infancia_STC_2023.pdf.

31 DEPARTAMENT D'INTERIOR - MOSSOS D'ESQUADRA (2024). Dades facilitades a Save the Children

32 SAVE THE CHILDREN (2017), «Ulls que no volen veure». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/imce/docs/ulls_que_no_volen_veure-cat-web.pdf.

33 Save the Children (2023), «Per una justícia a l'altura de la infància».

34 Elaboració pròpia a partir de dades de DEPARTAMENT D'INTERIOR - Dades d'atenció policial (2024). Dades sobre violència masculista.

LA PUNTA DE L'ICEBERG

S'estima, però, que només un 15 % dels casos d'abús sexual es notifiquen a les autoritats.³⁵

3 DE CADA 10 VÍCTIMES DE VIOLÈNCIA SEXUAL SÓN NOIES MENORS D'EDAT

El 2022, el 31 % de les víctimes de delictes contra la llibertat sexual a Catalunya van ser nenes i noies adolescents, el grup d'edat més nombrós.³⁶ Si ens fixem només en les denúncies a menors d'edat, veiem que en 8 de cada 10 de casos la víctima és una nena o adolescent, per la qual cosa ser nena és un factor de risc determinant a l'hora de patir una agressió sexual.³⁷

Les agressions sexuals comeses en grup són un delictes cada vegada més visible en la societat, donada la gravetat de la violència i la major difusió mediàtica. A Catalunya, del 2017 al 2022 hi va haver 318 agressions sexuals comeses per més d'una persona. El perfil de la víctima d'aquestes agressions és el d'una nena o adolescent, que té una edat mitjana de 15 anys, que coneix els seus agressors (tot i que sigui de forma limitada) els quals tenen una edat similar i que el delictes acostuma a cometre's amb penetració i violència.³⁸

BARNAHUS, LA CASA DELS INFANTS

La Barnahus —'casa dels infants' en islandès— és un model d'atenció integral en el qual totes les institucions que intervenen en un cas d'abús sexual infantil es coordinen i treballen sota el mateix sostre per evitar la victimització secundària.

Save the Children és l'organització líder en la promoció del model Barnahus arreu de l'Estat. Des del 2018, l'organització ha estat impulsant aquest model mitjançant la investigació, l'organització de conferències i la incidència política, principalment a Catalunya. Com a resultat d'aquests esforços, el Govern de la Generalitat va posar en marxa l'any 2020 la primera Casa dels Infants de Catalunya i de tot l'Estat a Tarragona. Des de llavors, desplega l'Estratègia Barnahus per a l'abordatge integral dels abusos sexuals contra la infància i l'adolescència i per prestar una atenció correcta arreu del territori amb dotze unitats integrades més.

35 SAVE THE CHILDREN (2017), «Ulls que no volen veure».

36 Elaboració pròpia a partir de dades de MINISTERIO DEL INTERIOR (2023), «Portal estadístico de criminalidad · Series anuales · Victimizaciones [Indicador Victimizaciones de infracciones penales por periodo, comunidad autónoma, tipología penal, grupo de edad y sexo]».

37 SAVE THE CHILDREN (2024). «Silenciades».

38 Ibídem.

Des que es va obrir la Barnahus a Tarragona fins al 21 de març del 2023, s'han atès més de 622 casos d'abusos sexuals infantils, uns 286 en l'àmbit familiar i 336 fora de l'àmbit familiar. Aquestes dades indiquen que s'han quadruplicat les denúncies de casos d'abús sexual infantil des de l'obertura d'aquest servei.³⁹

Assetjament escolar

És una conducta violenta entre iguals que consisteix en la fustigació, la intimidació i la persecució física o psicològica d'un o diversos infants o adolescents cap a un altre infant. Es tracta d'accions intencionades, injustificades i continuades en el temps.

GAIREBÉ UN 40 % DE L'ALUMNAT DE PRIMÀRIA CONVIU AMB L'ASSETJAMENT ESCOLAR

El 9,53 % de l'alumnat de primària de l'Estat espanyol assegura haver estat víctima d'assetjament escolar, el 9,2 % de ciberassetjament, el 4,58 % ha estat assetjador, el 4,62 % ciberassetjador i el 10,65 % testimoni de ciberassetjament.⁴⁰

A Catalunya, el 64,4 % de l'alumnat de primària i secundària és víctima de violència escolar, independentment de la freqüència, i un 18,9 % de l'alumnat és víctima d'assetjament —accions negatives freqüents, una vegada o més a la setmana.⁴¹

El 2023 els Mossos d'Esquadra van registrar 236 fets coneguts d'assetjament escolar a menors, enfront dels 206 casos del 2022.

1 DE CADA 6 ALUMNES PATEIX VIOLÈNCIA ESCOLAR DE TIPUS SEXUAL

El 15,8 % de l'alumnat català de primària i secundària declara que pateix violència escolar de caràcter sexual —comentaris o gestos.⁴²

39 DEPARTAMENT DE DRETS SOCIALS (2023), «Casos atesos des que es va obrir la Barnahus». Disponible a: https://dretssocials.gencat.cat/ca/ambits_tematicos/infancia_i_adolescencia/proteccio_a_la_infancia_i_adolescencia/barnahus/casos-atesos/.

40 MINISTERIO DE EDUCACIÓN (2023), «Estudio estatal sobre la convivencia escolar en centros de educación primaria». Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:f3070940-540d-4ea9-b85a-8f9fcc301c1b/estudio-estatal-sobre-la-convivencia-escolar-en-centros-de-educacion-primaria-vf.pdf>.

41 GENERALITAT DE CATALUNYA - DEPARTAMENT D'INTERIOR (2023), «Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. Curs 2021-2022». Disponible a: https://interior.gencat.cat/web/.content/home/010_el_departament/publicacions/seguretat/estudis_i_enquestes/estudis_de_convivencia_escolar/ECESC_2021_2022/ECESC-2021.pdf.

42 Ibídem.

L'ASSETJAMENT ESCOLAR: UN FACTOR DE RISC IMPORTANT DE LES CONDUCTES SUÏCIDES

Els menors que són víctimes d'assetjament escolar tenen 2,23 vegades més risc de tenir pensaments suïcides i 2,55 vegades més risc d'intentar suïcidar-se.⁴³

Violència de gènere

La violència de gènere o masclista és qualsevol acte violent o agressiu basat en una situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de dominació dels homes sobre les dones i les nenes. Els infants en són doblement víctimes, perquè presencien aquesta violència en contra de la mare o perquè en són víctimes directament.

8 MENORS ORFES

Les víctimes que no estan reflectides en les xifres de dones assassinades per violència de gènere són els seus fills i filles. El 2023 van quedar orfes 8 menors (2 de 0 a 6 anys, 3 de 7 a 12 anys, 2 de 12 a 18 anys i 1 no consta), 2 més que durant el 2022.⁴⁴

14 DONES ASSASSINADES

En total van ser 14 les dones assassinades per violència masclista el 2023 a Catalunya, i en 1 d'aquests casos hi havia denúncia prèvia. El 2022, van ser 12 dones les que van perdre la vida per violència de gènere. En 4 dels casos hi havia denúncia prèvia.⁴⁵

43 SAVE THE CHILDREN (2021), «Crecer saludable(mente). Un análisis sobre la salud mental y el suicidio en la infancia y la adolescencia». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-12/Informe_Creer_saludablemente_DIC_2021.pdf.

44 OBSERVATORI DE LA IGUALTAT DE GÈNERE DE L'INSTITUT CATALÀ DE LES DONES (2024), «Dades sobre femicidis a Catalunya».

45 Ibídem.

MASCLISME ADOLESCENT

La violència de gènere entre adolescents és tota forma de violència física, psicològica, sexual o verbal que exerceixen sobre les adolescents les seves parelles, exparelles, també adolescents, o qualsevol situació sexual i afectiva anàloga.⁴⁶

El 2022 hi va haver 38 menors víctimes de violència de gènere amb ordres de protecció o mesures cautelars —2.911 de totes les edats— a Catalunya. Aquesta xifra va disminuir en un 50 % respecte del 2021, any en què es van registrar 77 menors víctimes de violència de gènere amb ordres de protecció o mesures cautelars.⁴⁷

S'estima que el 28,7 % de les dones d'entre 16 i 74 anys residents a Espanya —4.806.054 de dones— que han tingut parella alguna vegada han estat víctimes d'algun tipus de violència per part de la parella o l'exparella, i un 6,8 % —1.222.407 de dones— del total de dones residents a Espanya que tenen entre 16 i 74 anys han estat víctimes de violència sexual a la infància —abans de complir els 15 anys.⁴⁸

Cal destacar, però, que aquestes dades no reflecteixen la realitat d'aquesta violència, ja que menys d'un quart de les dones que han patit violència física, sexual o emocional per part de la parella actual o passada ho han denunciat a la policia o als jutjats. A més, les adolescents encara tenen més dificultats per fer-ho i el problema rau en el fet que ni tan sols arriben a identificar-se com a víctimes de violència de gènere. Això significa, doncs, que la xifra real és molt superior.⁴⁹

Violència en línia

Es considera violència en línia les conductes violentes que pateixen infants i adolescents a través de l'ús quotidià de les noves tecnologies de la informació i comunicació i que afecten greument el seu desenvolupament.

46 SAVE THE CHILDREN (2021), «No és amor». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2021-10/No_%C3%A9s_amor_Cat.pdf.

47 Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE (2023), «Estadística de violencia doméstica y violencia de género. Resultados · Resultados detallados · Violencia de género · Resultados por comunidades y ciudades autónomas».

48 DELEGACIÓN DEL GOBIERNO CONTRA LA VIOLENCIA DE GÉNERO (2023), «Encuesta Europea de Violencia de Género 2022».

49 SAVE THE CHILDREN (2021), «No és amor».

La violència en línia és un tipus de violència que no sol aparèixer aïllada. Poden combinar-se diverses violències en línia, i fins i tot és probable que qui pateix o provoca la violència en el món virtual la faci també en el físic. A més, la possibilitat de reproduir i reenviar els continguts digitals infinitament provoca que aquestes formes de violència siguin continuades en el temps.

LES NENES I ADOLESCENTS TENEN MÉS RISC DE PATIR VIOLÈNCIA EN LÍNIA

Les dades del Ministeri de l'Interior indiquen que el 2022 es van presentar 954 denúncies per delictes cibernètics de tipus sexual cap a infants i adolescents, i el 64,6 % d'aquestes víctimes eren noies. Les denúncies que tenen com a víctimes infants i adolescents representen el 84 % del total d'aquesta mena de delictes.⁵⁰

1 DE CADA 2 MENORS HA VIST MATERIAL SEXUAL INVOLUNTÀRIAMENT

Un dels riscos d'internet i una de les formes de violència que més pateixen els adolescents és l'exposició involuntària a material sexual o violent: un 39,41 % dels adolescents enquestats —dels 13 als 18 anys— ha tingut un contacte involuntari —«per casualitat» o «perquè algú me la va ensenyar». Aquesta violència es produeix quan un infant es troba amb material inapropiat per la seva edat quan busca continguts a internet o se'n descarrega arxius.⁵¹

50 SAVE THE CHILDREN (2023), «Online grooming. Anàlisi de sentències sobre abusos sexuals a Internet a nens i nenes arreu de l'Estat. Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2023-11/Grooming_2023_vCAT.pdf.

51 G. SERRANO ROMERO et al. (2020), «Uso de pornografía en adolescentes y educación sexual», dins Revista de Sexologia.

Altres estudis mostren que el 62,2 % dels adolescents enquestats han vist alguna vegada pornografia, que hi ha una gran diferència entre les noies (38,1 %) i els nois (86,3 %), i que la mitjana d'edat del primer contacte amb la pornografia se situa als 12 anys.⁵²

MÉS DE MIG MILER DE DENÚNCIES PER DELICTES CIBERNÈTICS

782 menors d'edat van denunciar haver patit assetjament cibernètic a Catalunya l'any 2023, i hi va haver 93 denúncies contra la llibertat sexual i 100 contra la intimitat i revelació de secrets, entre d'altres. El 53 % d'aquestes denúncies va tenir com a afectada principal una nena, amb una edat mitjana de 13 anys (gràfic 10).

Denúncies per delictes cibernètics a infants i adolescents	
2021	608
2022	673
2023	782

Font: Mossos d'Esquadra (2024). Dades facilitades a Save the Children.

EL 42 % DELS INFANTS HAN PATIT CIBERASSETJAMENT

El ciberassetjament consisteix en comportaments repetitius de fustigació, intimidació i exclusió social cap a una víctima a través de missatges, imatges o vídeos que pretenen danyar, insultar, humiliar o difamar. El seu abast és més extens que el de l'assetjament tradicional a causa de la viralització que poden arribar a tenir les imatges de l'assetjament.

És la forma de violència més comuna entre els adolescents, ja que un 42 % dels joves n'han patit. Succeeix per primera vegada quan els infants tenen 13 anys i la persona que assetja és, en un 64 % dels casos, un amic o company del centre d'estudis.⁵³

52 SAVE THE CHILDREN (2020), «(Des)informació sexual: pornografia i adolescents». Disponible a: https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-09/2.Desinformaci%C3%B3%20Sexual_anexoCAT.pdf.

53 SAVE THE CHILDREN (2019), «Violència viral». Disponible a: <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/imce/docs/informe-violencia-viral-catalan.pdf>.

A Catalunya, el 13,8 % de l'alumnat de primària i secundària és víctima de violència escolar digital, independentment de la freqüència, i un 6,3 % de l'alumnat és víctima de ciberassetjament escolar —accions negatives freqüents, una vegada o més a la setmana. En tots dos casos, la victimització és més gran entre les noies, especialment a l'ESO.⁵⁴

1 DE CADA 4 ADOLESCENTS ESTÀ EXPOSAT AL SÈXTING

El sèxting és una conducta de risc que cal vigilar i a la qual s'exposa un 27,5 % dels adolescents.

En la meitat dels casos de sèxting sense consentiment, la persona responsable d'exercir la violència és la parella o exparella, per mitjà de la difusió de missatges o imatges de l'infant amb contingut sexual sense el seu consentiment.⁵⁵

UN 26 % ÉS VÍCTIMA DE 'GROOMING'

1 de cada 4 adolescents ha patit aquesta forma de violència en línia, anomenada *ciberseducció* de menors o grooming, en què un adult fingeix ser un menor per involucrar l'adolescent en activitats de caràcter sexual.⁵⁶

Les dades del Ministeri de l'Interior indiquen que el 2022 es van presentar 954 denúncies per delictes cibernètics de tipus sexual cap a infants i adolescents, i el 64,6 % d'aquestes víctimes eren noies. Les denúncies que tenen com a víctimes els infants i adolescents representen el 84 % del total d'aquesta mena de delictes.⁵⁷

Les dades sobre les víctimes de grooming en línia revelen que el 57,4 % són noies i que el 42,6 % són nois. En termes d'edat, la mitjana s'estableix als 13 anys, sense diferències significatives per sexe. Cal destacar que en el 59 % dels casos es registra més d'una víctima, i que el 11,5 % dels casos són víctimes amb discapacitat. Pel que fa al perfil de la persona agressora, és notable que en un 47,5 % dels casos és desconeguda i en el 95,1 % dels casos no té antecedents de cap mena.⁵⁸

54 GENERALITAT DE CATALUNYA (2023), «Enquesta de convivència escolar i seguretat a Catalunya. Curs 2021-2022».

55 SAVE THE CHILDREN (2019), «Violència viral».

56 Ibídem.

57 SAVE THE CHILDREN (2023), «Online grooming. Anàlisi de sentències sobre abusos sexuals a Internet a nenes i nenes arreu de l'Estat».

58 Ibídem.

Propostes per reduir la violència contra els infants

Proposta 1: garantir una justícia especialitzada en violència contra la infància

- » **Proporcionar una formació estandarditzada inicial i contínua en violència contra la infància i sobre el model Barnahus a tots els operadors jurídics** (fiscalia, jutjats, advocats, equips tècnics dels jutjats, forces i cossos de seguretat, etc.).
- » **Fer pública l'avaluació del projecte pilot Barnahus de Tarragona** i establir un sistema d'avaluació extern i independent de totes les Barnahus de Catalunya per assegurar la qualitat del model.
- » **Crear un torn d'ofici als col·legis d'advocats especialitzat en infants víctimes de violència** per assegurar la presència d'un advocat especialitzat a les Barnahus.

Proposta 2: assegurar espais lliures de violència contra la infància

- » **Garantir el desplegament ple de la figura del coordinador de coeducació, convivència i benestar a tots els centres escolars.** Aquest desplegament ha d'anar acompanyat de directrius clares sobre les funcions, responsabilitats i temps de dedicació d'aquesta posició, i dotar-los de recursos i pressupostos adequats.
- » **Assegurar el desplegament de la figura del delegat de protecció a tots els equipaments d'atenció a la infància i en espais de lleure.**
- » **Implementar polítiques de salvaguarda.** La Llei orgànica de protecció a la infància i l'adolescència davant de la violència (LOPIVI) estableix la implementació de polítiques de salvaguarda per a la prevenció i l'actuació davant de la violència en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la infància i l'adolescència, inclosos els àmbits escolars i de lleure i esport.
- » **Elaborar una enquesta de prevalença bianual** per disposar d'un diagnòstic de la situació de violència contra la infància, per edat, zona, col·lectiu, etc.

Proposta 3: formació contra la violència infantil

- » **Incloure en el currículum escolar assignatures obligatòries d'educació afectivosexual, de ciutadania digital i prevenció de totes les formes de violència,** i formar els docents en la detecció de les diverses formes de violència, d'acord amb el que estableix la LOPIVI. Per tant, cal garantir que el programa Coeduca't arribi a tots els centres educatius catalans.
- » **Desenvolupar programes educatius en l'ús segur i responsable d'internet** i les noves tecnologies.
- » **Formar les famílies en la criança positiva** i proveir-les d'eines per educar els seus fills en la prevenció de situacions de risc a l'entorn digital.
- » **Proveir una formació adequada en perspectiva de gènere als professionals** que treballen amb la infància, així com assegurar que els professionals que treballen en recursos i serveis d'atenció a víctimes de violència de gènere rebin formació en perspectiva d'infància.

